

Innst. 192 S

(2014–2015)

Innstilling til Stortinget fra energi- og miljøkomiteen

Dokument 8:21 S (2014–2015)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentanten Marit Arnstad om bedre energimerking av bygg

Til Stortinget

Sammendrag

Følgende forslag fremmes i representantforslaget:

«Stortinget ber regjeringen endre energimerkeordningen slik at også bygninger med fjernvarme som energiløsning skal kunne oppnå energikarakter A.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Åsmund Aukrust, Eva Kristin Hansen, Per Rune Henriksen, Tone-Helen Toften og Terje Aasland, fra Høyre, Nikolai Astrup, Tina Bru, Odd Henriksen og Eirik Milde, fra Fremskrittspartiet, Jan-Henrik Fredriksen og Oskar J. Grimstad, fra Kristelig Folkeparti, Rigmor Andersen Eide, fra Senterpartiet, Marit Arnstad, fra Venstre, lederen Ola Elvestuen, fra Sosialistisk Venstreparti, Ingunn Gjerstad, og fra Miljøpartiet De Grønne, Rasmus Hansson, viser til representantforslag Dokument 8:21 S (2014–2015) om bedre energimerking av bygg.

Komiteen viser til at kommunene, jf. lov om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven), kan innføre tilknytningsplikt til fjern-

varmenettet for nybygg og hovedombygginger der det foreligger fjernvarmekonsesjoner. Tilknytningsplikten ble tatt inn i plan- og bygningsloven i 1986 for å sikre kundegrunnlag for fjernvarmeutbyggere, da fjernvarme har vært ønskelig for blant annet å utnytte spillenergi fra avfallsbrenning. Siden 2009 har kommunene mulighet til å unnta fra tilknytningsplikt til fjernvarmeanlegg der hvor lokal varme- og kjølesentral er mer miljøvennlig (energieffektivt). Med mindre det er innvilget unntak, vil altså tiltakshaver være nødt til å tilknytte seg fjernvarmenettet der dette er mulig.

Komiteen minner om at energimerkeordningen for bygg trådte i kraft 1. juli 2010 med bakgrunn i EUs bygningsenergidirektiv (2002/91/EF). Siden da har det vært obligatorisk med energiattest for både eksisterende og nye bygg som skal selges eller leies ut. Merkeordningens formål, jf. Forskrift om energimerking av bygninger og energivurdering av tekniske anlegg (energimerkeforskriften), er å

«bidra til å sikre informasjon til markedet om boliger, bygningers og tekniske anleggs energitilstand og mulighetene for forbedring, for derigjennom å skape større interesse for konkrete energieffektiviseringsiltak, konkrete tiltak for omlegging til fornybare energikilder, og gi en riktigere verdsetting av boliger og bygninger når disse selges eller leies ut».

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, mener at energimerkeordningen må gi mest mulig korrekte signaler om byggets energibehov og -forbruk. Flertallet mener det er viktig at energimerkeordningen gjør det enkelt å se effekten av energieffektiviseringsiltak i bygg. Flertallet viser til at stadig flere utbyggere har et ønske eller mål om å bygge energieffektivt, og da oppnå et A-merket bygg.

Flertallet viser til at dagens ordning innebærer at energikarakteren (A–G) baseres på beregning av levert energi i henhold til en teknologinøytral og objektiv metode i NS 3031. Energimerker basert på levert energi gir en god indikasjon på byggets faktiske energibehov, og dermed hvilke energikostnader eiere og brukere av bygget kan forvente.

Flertallet har merket seg at ved endringer i energiloven i 2009 sluttet Stortinget opp om valget av levert energi som beregningspunkt for energimerkeordningen. Flertallet understreker samtidig at energimerkeordningen har et forbedringspotensial, og viser til statsrådens brev til komiteen datert 27. november 2014, hvor statsråden skriver at Olje- og energidepartementet jobber med nødvendige endringer i energimerkeordningen. Statsråden skriver videre at i dette arbeidet vil han se hen til utformingen av ny byggt teknisk forskrift (TEK 15), som nå pågår i Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne viser til at bakgrunnen for forslaget i Dokument 8:21 S (2014–2015) er at energikarakteren beregnes ut fra såkalt levert energi, dvs. den energimengden som i praksis krysser bygningsvegg eller tomtegrense. Dette gjør at det er betydelig vanskeligere for bygninger tilknyttet et fjernvarmenett å oppnå høy energikarakter uavhengig av det faktiske energibehovet til bygningen. Disse medlemmer viser til at utfordringen framstår urimelig, skaper frustrasjon hos både byggeiere og fjernvarmebransjen, og kan på sikt bidra til å gjøre Energimerkeordningen mindre relevant og effektiv.

Komiteen minner om at dagens energimerkeordning består av to karakterer: en energikarakter fra A til G, og en varmekildekarakter som synes i form av en farge. Fjernvarmetilknytning gir en lysegrønn eller mørkegrønn farge i energimerket – de to beste alternativene, uavhengig av energimiks – men i all hovedsak er det energikarakteren som benyttes i markedet. Komiteen minner om at det også i dag er mulig å oppnå energikarakter A selv om bygget er tilknyttet fjernvarme.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne viser til at slike bygg finnes, men dette krever betydelig investering i bygningskroppen utover hva som kreves dersom bygget bruker varmpumpe.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til at det per 13. september 2013 var omtrent 150 energiattester med fjernvarme og energikarakter A. Av disse var omtrent 60 energiattester hvor fjernvarme dekker 85–100 pst. av oppvarmingen, og hvor det ikke er installert varmpumpe. Flertallet registrerer at forslagsstiller ønsker at det skal bli lettere å oppnå energikarakter A for bygg med fjernvarme.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti peker på at energimerket i noen tilfeller har fått en utilsiktet virkning, som kan føre til at prosjekter ikke velger fjernvarme der fjernvarme er en god løsning. Fjernvarme utnytter energi som ellers ville gått til spille, fordi varmen produseres av avfallsforbrenning, industri, flis fra skogindustri, eller fra sjøvann.

Disse medlemmer mener at dette er en justering av merkeordningen som bør kunne løses på en ubyråkratisk og pragmatisk måte, da det klart strider mot energimerkets intensjon at fjernvarme ikke er konkurransedyktig sammenlignet med teknologier som står i det enkelte bygg. I Innst. O. nr. 52 (2008–2009) står det at:

«Komiteen forstår dette slik at oppvarmingsmerket skal gi informasjon om i hvilken grad det vil være mulig å dekke varmebehovet i bygg med andre energikilder enn strøm, olje og gass.»

Disse medlemmer viser til denne informasjon til eiere, kjøpere og leietakere om bygningens energitilstand.

Disse medlemmer viser til at erfaringene med energimerket nå viser at dagens innretning, hvor levert energi legges til grunn for beregningene, fører til at merkeordningen ikke gir en fullstendig og sammenlignbar informasjon om bygningens varmebehov. Merkeordningens relevans blir svekket fordi interne energiløsninger premieres foran kollektiv energiforsyning, selv om disse ikke nødvendigvis representerer et mer energieffektivt alternativ.

Disse medlemmer mener det er nødvendig å endre ordningen til et mer teknologinøytralt grensesnitt som legger byggets netto energibehov til grunn.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen endre energimerkeordningen slik at også bygninger med fjernvarme som energiløsning skal kunne oppnå energikarakter A.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk

Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne viser til at mens Energimerkeordningen i dag benytter levert energi som beregningspunkt, tar gjeldende forskrift (TEK10) utgangspunkt i netto energi, det vil si bygningens energibehov uavhengig av energiforsyning. Disse medlemmer mener det er et mål at energimerkeordningen harmonerer med de til enhver tid gjeldende energikravene i byggteknisk forskrift.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Venstre og Miljøpartiet De Grønne mener derfor at det ikke er hensiktsmessig at Stortinget vedtar et spesifikt beregningspunkt for merkeordningen før det pågående arbeidet med å revidere byggteknisk forskrift er ferdig.

Disse medlemmers syn er at en eventuell endring av beregningspunkt i merkeordningen fra levert energi til netto energi, bør følge en større gjennomgang av Energimerkeordningens metodegrunnlag. Energimerkeordningen gjelder både eksisterende og nye bygg, mens det kun er nye bygg som har tilknytningsplikt til fjernvarme. Disse medlemmer mener derfor det er viktig å være klar over konsekvensene for eksisterende bygg ved å endre metoden fra levert til netto.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne deler forslagsstillers intensjon om at byggherrer som bygger et godt, energieffektivt bygg i et område med tilknytningsplikt, skal kunne oppnå energikarakter på samme vilkår som bygg utenfor fjernvarmeområder med andre miljøvennlige kjøle- og oppvarmingsløsninger.

Disse medlemmer viser til at også bioenergisløsninger i dag slår uforholdsmessig lavt ut sammenlignet med varmpumpe i dagens metodegrunnlag for Energimerkeordningen, mens fjernvarme står i en spesiell situasjon nettopp på grunn av tilknytningsplikten. Endring i beregningspunkt fra levert energi til netto energi vil kunne svare på utfordringen både når det gjelder fjernvarme og bioenergi.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Miljøpartiet De Grønne mener imidlertid det er mulig å gjøre justeringer som likestiller fjernvarme og bioenergi med varmpumpeløsninger, uavhengig av hva som blir standard beregningspunkt etter revideringen av byggteknisk forskrift.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Venstre og Miljøpartiet De Grønne, kjenner til at en opp-

datering av Energimerkeordningen uansett vil måtte skje i forbindelse med innføring av revidert bygningsenergidirektiv. EØS-relevansen av direktivet er ikke besluttet, og det er uklart når en eventuell gjennomføring skal skje.

Det er derfor komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne sin oppfatning at de nevnte forbedringer og justeringer i Energimerkeordningen ikke bør forsinkes av dette.

Komiteen understreker at en del fjernvarmeselskaper fortsatt benytter seg av fossil fyringsolje og fossil gass, mens Stortinget i forbindelse med klimamålovet 2012 har vedtatt forbud mot fyring med fossil olje i husholdninger og til grunnlast i øvrige bygg fra 2020 (Innst. 390 S (2011–2012)). Videre tilbyr noen fjernvarmenett fjernkjøling og andre ikke, og ikke alle varmesentraler er like ressurseffektive.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, mener derfor det er viktig å fremme flere virkemidler som bidrar til å gjøre fjernvarme fossilfri (med unntak av avfallsforbrenning av plast) og effektiv, for å oppnå ønsket miljøeffekt ved tilknytningsplikten.

Flertallet foreslår:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag om virkemidler for å fase ut fossil olje og fossil gass i fjernvarme og gjøre fjernvarme mest mulig ressurseffektiv.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti mener det er viktig å fremme flere virkemidler for å fase ut fossil olje i fjernvarme og gjøre fjernvarme mest mulig ressurseffektiv, for å oppnå ønsket miljøeffekt ved tilknytningsplikten.

Disse medlemmer foreslår:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag om virkemidler for å fase ut fossil olje i fjernvarme og gjøre fjernvarme mest mulig ressurseffektiv.»

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, minner om at det også kan være behov for ytterligere endringer i energimerkeordningen. Blant annet bør det vurderes om ordningen hvor

eier selv setter karakter gjennom NVEs verktøy, virker etter hensikten, og om det er i overensstemmelse med krav i Bygningsenergidirektivet (2010/31/EU) om at energiattester og inspeksjonsrapporter skal gjennomføres på en uavhengig måte av godkjente og kvalifiserte eksperter, og at det skal gjennomføres uavhengig kontroll av disse.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne foreslår:

«Stortinget ber regjeringen justere energimerkeordningen slik at bygninger tilknyttet fjernvarmenett oppnår samme karakter som et identisk bygg med varmpumpe.»

«Stortinget ber regjeringen vurdere justeringer i energimerkeordningen slik at bygninger med lokale bioenergiløsninger oppnår samme karakter som et identisk bygg med varmpumpe.»

Komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne viser til at biogass er en begrenset ressurs det er nødvendig å prioritere bruken av, samtidig som man bygger opp et marked for det. Da det finnes en rekke andre løsninger som kan dekke oppvarmingsbehov i bygg og andre ressurser som fjernvarmen kan utnytte, bør det jobbes for at ikke biogass brukes til stasjonære formål.

Dette medlem understreker at det bør settes av flere, ikke mindre, ressurser til NVE sitt arbeid med energimerkeordningen. I NVE er det tre ansatte som har jobbet med å administrere ordningen siden den kom på plass. Etter at midlene ble kuttet med én tredjedel fra tidligere års 9 mill. kroner til 6 mill. kroner i revidert budsjett for 2014, og ytterligere ned til 4,25 mill. kroner i statsbudsjettet for 2015, er en videreutvikling av ordningen gjort betydelig vanskeligere.

Dette medlem viser til at det også trengs mer informasjonsspredning og opplæring om ordningen, ikke minst om at den også omfatter energivurdering

av tekniske anlegg. Det er dessuten planer om å utføre tilsyn og sanksjoner overfor de byggeierne som er pålagt å utføre energimerking og energivurdering, men som ikke har gjennomført dette.

Dette medlem minner om at det i Sundvol-len-erklæringen er varslet en omlegging av ordningen, og ved implementering av EUs reviderte Bygningsenergidirektiv må også energimerkeordningen utvikles og driftes mer aktivt fremover.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen justere energimerkeordningen slik at bygninger tilknyttet fjernvarmenett oppnår samme karakter som et identisk bygg med varmpumpe.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen vurdere justeringer i energimerkeordningen slik at bygninger med lokale bioenergiløsninger oppnår samme karakter som et identisk bygg med varmpumpe.

Forslag fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti:

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag om virkemidler for å fase ut fossil olje i fjernvarme og gjøre fjernvarme mest mulig resurseffektiv.

Forslag fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen endre energimerkeordningen slik at også bygninger med fjernvarme som energiløsning skal kunne oppnå energikarakter A.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og råar Stortinget til å gjøre slikt

v e d t a k :

I

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag om virkemidler for å fase ut fossil

olje og fossil gass i fjernvarme og gjøre fjernvarme mest mulig ressurseffektiv.

II

Dokument 8:21 S (2014–2015) – representantforslag fra stortingsrepresentanten Marit Arnstad om bedre energimerking av bygg – vedlegges protokollen.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 12. mars 2015

Ola Elvestuen

leder

Rasmus Hansson

ordfører

**DET KONGELIGE
OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENT**

Statsråden

Energi- og miljøkomiteen
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref
13/1457-

Dato

27 NOV 2014**Svar på Representantforslag 21 S (2014-2015) om bedre energimerking av bygg**

Det vises til brev av 13. november 2014 fra Stortingets energi- og miljøkomité vedrørende Representantforslag 21 S (2014-2015) fra stortingsrepresentant Marit Arnstad om bedre energimerking av bygg.

Svar

Jeg er oppmerksom på problemstillingen der bygninger med fjernvarme har vanskelig for å oppnå energikarakter A. Dette kan blant annet føre til at utbyggere ikke velger fjernvarme der fjernvarme er den beste løsningen.

Stadig flere utbyggere har et ønske eller mål om å bygge et A-merket bygg. Det er positivt å se at energimerkeordningen tas i bruk og har betydning i markedet. Det er imidlertid ikke ønskelig at merkeordningen skal medføre at dyre løsninger velges fremfor andre samfunnsmessig gode alternativer kun for å oppnå energimerke A. Dette var ikke tilsiktet i utformingen av ordningen og er ikke til beste for energisystemet.

Olje- og energidepartementet jobber med nødvendige endringer. Det er imidlertid en sammensatt problemstilling som må vurderes nøye. Jeg vil i dette arbeidet se hen til utformingen av ny byggt teknisk forskrift (TEK 15), som nå pågår i Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

Med hilsen

Tord Lien

